

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ЗАВГОРОДНЯ ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
докторант кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

КІБЕРАГРЕСІЯ В СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Трансформація політичних процесів в докорінно нову цифровізовану форму змінює форми впливу сторін один на одного в умовах протиріччя. Конфлікти не можливо викоринити із суспільно-політичної взаємодії, проте можливо правильно оцінювати їх значимість та формувати сучасний захист, визначати пріоритетні напрямки для персональної інформації, яка може містити зацікавленість для політичного опонента.

У зв'язку з розвитком інформаційних технологій розвивається і ряд небезпек для громадян, суспільства, держави та глобального світу.

А тому, окремі прогресивні тенденції можуть штучно обмежуватись окремими політичними системами з метою уникнення сучасних форм небезпек [1, с. 89]. Українська держава є однією з цифровізованих систем з сучасною банківською системою, надсучасною формою надання послуг перевезення, систематизацію державних послуг через застосунок «Дія», проте усі ці зручні форми комунікації створюють ряд небезпек, які фактично віртуальні, проте шкода від них досить реальна. Можливо, такі заходи створюють платформу для оцінки загроз на прикладі окремих випадків для глобального світу.

Так, у звіті, відносно цифрової безпеки, здійсненого корпорацією Microsoft, та опублікованого наприкінці вересня 2020 року, наявні дані що «найбільше кібератак, санкціонованих на рівні держави, за останні два роки походять з Росії (52 %), далі – з Ірану, Китаю та Північної Кореї з показниками 25 %, 12 % та 11 % відповідно» [2]. Тому, якщо розвивати увагу саме на форму протидії у кіберпросторі політичних суб'єктів, то варто акцентувати увагу на агресію глобальних гравців на рівні держав, які активно приймають участь у глобальних політичних процесах та можуть впливати на вектор прийняття суспільно-важливих дій.

Саме протидія на наддержавному рівні з періодичною активністю в кіберпросторі можна вважати кіберагресією, яке демонструє бажання впливати на опонента, шляхом латентних форм, які не можливо чітко ідентифікувати. Разом з тим, кіберагресія є явищем негативним, що стимулює сторону до протидії у формі кібервідповіді.

Оскільки, загальне поняття «агресія» це поняття міжнародного права, котре означає протиправне, опосередковане чи пряме, можливе застосування збройної сили однією країною проти територіальної цілісності, суверенітету чи незалежності іншої країни. Тому поняття «кіберагресії» в умовах відкритих форм військової агресії, боротьба в кіберпросторі може бути формою активного впливу до фактичної боротьби, що може підтверджувати реальну небезпеку. У кіберпросторі агресія проявляється впливом на сайти державного рівня, з метою

дестабілізації управлінської системи та суспільства. Окрім того, вплив на систему управління можливий через незахищеність банківської системи та втрат економічних вкладів, що також створює паніку та невдоволення владою серед суспільства.

Тому, враховуючи усі чинники кіберагресії, її варто розглядати, як феномен психологічного впливу на політичних суб'єктів, громадян та групи суспільства. Такий аспект найбільш вживаний та ефективний у протидії глобальних гравців. Суспільство не завжди готове до масштабних потрясінь і реагує на небезпеку природними формами індивідуального захисту та захисту найближчого оточення.

На думку Богдани Садовської «сучасні комп'ютерні системи та технології уможливили розвиток не лише мережевої дипломатії, а й міждержавного протистояння, де хакери стали військовими кібернетичного фронту. Однією з найбільш агресивних держав у кіберпросторі є Російська Федерація, де низка хакерських груп перебуває на службі в силових відомств – ГШ ГУ ЗС РФ та ФСБ. З їх допомогою Москва не просто полює за корисною інформацією, як-то матеріалами пов'язаних з нею розслідувань чи формулою вакцини від Covid-19, вона веде гібридні війни зі своїми супротивниками, нарощуючи свій глобальний вплив» [2].

Тому, сучасна кіберагресія для політичної площини є актуальною загрозою, яка розвивається з розвитком технологій у політичних процесах та формах комунікації держави та громадян. Одна сторона це зменшення живої комунікації, а відповідно і зниження ризиків корупції, проте інша сторона це небезпека у кіберплощині, котра знаходиться на стадії дослідження. Сучасна координатія протидії побудована на захисті систем критичного значення, а от щодо активної відповіді на кіберагресію, то даний напрямок потребує постійного оновлення різновекторних поглядів різних країн, де велике значення має політична ідеологія.

Тому, в сучасних умовах здійснення зовнішньої політики та підписання міжнародних договорів, має існувати система пріоритетних напрямків, котрі критично важливі та принципові до виконання в умовах розвитку російсько-української війни, коли порушенні міжнародні домовленості. Одним з таких є попередження кіберагресії, як умови до розірвання будь яких домовленостей та відповідальності країни за дії окремих утворень, які займаються такими атаками. Відповідальність кожної держави збільшила б кіберконтроль за діяльністю в кіберпросторі, та знизилася рівень несанкціонованих дій, кіберагресії у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Завгородня Ю. В. Кіберконфлікти як сучасна загроза цифровізації суспільства: політичний аспект. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 35. С. 88–92.
2. Садовська Б. Кіберагресія як інструмент політичного впливу Російської Федерації. ADASTRA. 2021. URL: <https://adastra.org.ua/blog/kiberagresiya-yak-instrument-politichnogo-vplivu-rosijskoyi-federaciyi>

3. Білоченко Ю. М. Кіберагресія як психологічний феномен в дослідженнях закордонних вчених. *Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 черв. 2022 р.) / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», каф-ра психології. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 26–29.

Ключові слова: протиріччя, кіберагресія, політичний процес, політичний опонент, цифровізація.

Key words: contradiction, cyber aggression, political process, political opponent, digitalization.

КОЗЬМІНИХ АЛЬОНА ВІТАЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Політика децентралізації створює можливості для ефективної реалізації діяльності територіальних громад та окремих інституційних перетворень. В умовах воєнного стану перед органами державної влади України постали нові виклики та завдання, пов'язані з наданням адміністративних послуг, забезпеченням діяльності суб'єктів господарювання, організацією територіальної оборони громад, евакуацією населення, соціальним захистом внутрішньо переміщених осіб тощо.

Територіальні громади та окремі регіони отримали один із найвідчутніших ударів цієї війни. У зв'язку з тотальним знищенням інфраструктури та втратою значної частини людського капіталу в окремих регіонах, а також вимушеним переселенням в більш безпечніші регіони, виникла нагальна потреба для швидкої адаптації до умов воєнного стану, у тому числі зі зміною пріоритетів регіонального соціально-економічного та політичного розвитку [1, с. 49]. Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України визначено перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окуповані рф [5]. Закони України («Про правовий режим воєнного стану», «Про місцеве самоврядування», «Про добровільне об'єднання територіальних громад») визначають завдання, покладені на об'єднані територіальні громади, однак в умовах війни їх виконання неможливе без створення нової системи територіального устрою [4]. Тому після повномасштабного вторгнення військ рф на територію України для максимального забезпечення та сприяння в запровадженні та реалізації заходів правового режиму воєнного стану – було створено військові та військово-цивільні адміністрації [2]. На час дії воєнного стану військові адміністрації виконують

Боброва Тетяна Анатоліївна Правовідповідність у контексті здійснення негативної правотворчості	102
Дараган Євген Олександрович Кодифікація права як засіб вдосконалення правового регулювання	104
Білоус Ольга Анатоліївна Гендерне право як сучасна навчальна дисципліна	107
Лисик Максим Анатолійович Питання правозаконності у врученні повісток громадянам під час воєнного стану.	109
Врона Христина Андріївна Сакральне у сприйнятті сучасної держави	111

СЕКЦІЯ 3

ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна Внесок Валтазара Богішича у дослідження інокоштини та задруги: історико-правовий аспект.	116
Діяковська Мажена Вплив римського права на розвиток права у Польщі доби Ренесансу.	118
Єфремова Наталя Володимирівна, Корнієнко Ірина Валеріївна До питання педагогічної діяльності Миколи Миколайовича Розенталя в Одеській юридичній школі	121
Sugatska Nataliia, Kalitseva Olena Historical legal documents of ancient Olbia	124
Шершенькова Вікторія Анатоліївна Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.)	126
Остапенко Тимур Олександрович Щодо характеристики принципів дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період	130
Домбровський Олексій Ярославович Правове забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії: історичний аспект	133
Семенова Альбіна Павлівна Проблеми уніфікації аліментного законодавства на українських землях в складі Другої Речі Посполитої	136

Ужитчак Анастасія Юрійвна

Причини та умови виникнення злочинності серед неповнолітніх у післявоєнній Україні (40–60 рр. XX ст.) 140

Саранчук Олександра Валеріївна

Правове регулювання участі населення півдня України у волосному судочинстві (друга половина XIX – початок XX ст.) 143

Войцехівська Дарина Юрійвна

Адміністративно-правові умови розвитку конфесійної освіти кримськотатарського та караїмського населення півдня України у XVIII – початку XIX ст. 146

СЕКЦІЯ 4

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Кормич Людмила Іванівна

Безпековий аспект державної інформаційної політики: виклики і загрози для України 151

Вітман Костянтин Миколайович

Законодавство України щодо реалізації Європейської хартії регіональних або міноритарних мов 154

Мамонтова Елла Вікторівна,

Пелевін Євген Юрійович 157

Фази реалізації політичного процесу: від теорії до практики 157

Каракуркчі Ганна Володимирівна,

Козинець Іван Павлович

Перспективні напрями розвитку сучасних українсько-польських відносин 161

Яковлев Денис Вікторович

Європейський вибір середнього класу в Україні 163

Завгородня Юлія Володимирівна

Кіберагресія в сучасних політичних процесах 166

Козьмініх Альона Віталіївна

Особливості та ефективність діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану 168

Краснопольська Тетяна Миколаївна

Ефективність використання ІКТ у системі публічного управління . . 170

Милосердна Ірина Михайлівна

Регіональна безпека в системі міжнародної безпеки: теоретичний вимір дослідження 173

Пехник Алевтіна Валентинівна

Допомога Україні від міжнародної спільноти в галузі освіти під час війни: регіональний та глобальний аспекти 175